

Jak poprawić STAN POWIETRZA w Polsce?

Na początku tego roku w Polsce do opinii społecznej po raz pierwszy z całą ostrością dotarł przekaz, że powietrze, którym oddychamy jest ogromnie zanieczyszczone. Mamy do czynienia z tzw. smogiem, czyli „nienaturalnym zjawiskiem atmosferycznym polegającym na współwystępowaniu zanieczyszczenia powietrza wskutek działalności człowieka oraz niekorzystnych zjawisk naturalnych: znacznego zamglenia i bezwietrznej pogody.” Nazwa „smog” powstała ze zbitki dwóch angielskich słów: *smoke* (dym) i *fog* (mgła).

Odnotowano w kraju rekordowe zanieczyszczenia powietrza – dopuszczalne stężenia pyłów PM10 i PM2,5 zostały przekroczone o 3000%! Według danych Światowej Organizacji Zdrowia 33 z 50 najbardziej zanieczyszczonych miast UE znajduje się w Polsce. Zły stan powietrza nie jest zjawiskiem nagłym, sytuacja systematycznie pogarszała się od wielu lat. Za główną przyczynę zanieczyszczenia powietrza w Polsce obecnie uznaje się spalanie złej jakości paliwa w przestarzałych piecach.

Od czego zacząć program poprawy jakości powietrza?

Poprawa jakości wymaga działań systemowych. W Ministerstwie Środowiska działa Komitet Sterujący ds. Krajowego Programu Ochrony Powietrza. Na ten cel do roku 2020 można przeznaczyć także pokaźne fundusze unijne. Wysiłki naczelnych organów państwa muszą być wsparte skoordynowanymi działaniami na szczeblu samorządowym. Potrzebne jest opracowanie hierarchii zadań oraz działania naprawcze związane chociażby z ograniczeniem i eliminacją emisji z niskich źródeł.

Już obecnie wykonuje się w Polsce pewne działania mające na celu poprawienie istniejącego stanu rzeczy. Oceny jakości powietrza i obserwacje zmian ilości zanieczyszczeń powietrza wykonywane są w Polsce w sposób ciągły i okresowy. Ocena wykonywana jest w odniesieniu do przyjętych standardów jakości powietrza, czyli dopuszczalnych stężeń substancji chemicznych i pyłów. Prowadzone pomiary mają również na celu ocenę ryzyka przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń substancji w powietrzu. Nawet tylko krótkotrwałe przekroczenie tych poziomów może powodować zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Oceny poziomów stężenia substancji w powietrzu na danym obszarze wykonują Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska (WIOŚ) oraz inne jednostki (laboratoria badawcze). Wyniki przekazywane są marszałkowi danego województwa, który w przypadkach niedotrzymania odpowiednich standardów jakości powietrza na danym obszarze jest zobowiązany do podejmowania działań zapobiegawczych i naprawczych. Wyniki badań, w postaci monitoringu jakości powietrza na obszarze całego kraju, przekazywane są sukcesywnie do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) i prezentowane na stronie internetowej Inspektoratu.

© whitelook - Fotolia.com

Jakość powietrza w prawodawstwie

Realia są, jakie są, ale przecież mamy prawo do czystego powietrza. Potwierdzenie tego znajdujemy w licznych aktach prawnych. Dyrektywa PE i Rady 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszego powietrza dla Europy zawiera m.in. takie postanowienie „Mając na względzie ochronę zdrowia ludzkiego i środowiska jako całości, szczególnie ważna jest walka z emisjami zanieczyszczeń u źródła oraz identyfikacja i wdrażanie na szczeblu lokalnym, krajowym i wspólnotowym najskuteczniejszych środków mających na celu redukcję emisji. Z tego względu powinno się zapobiegać lub ograniczać emisję szkodliwych zanieczyszczeń powietrza oraz ustanowić właściwe cele dotyczące jakości powietrza, z uwzględnieniem odpowiednich norm, wytycznych i programów Światowej Organizacji Zdrowia.”

Ponadto istnieje wiele rozporządzeń Ministerstwa Środowiska dotyczących m.in. zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza w zakresie pyłu PM_{2,5}, dokonywania oceny poziomów substancji szkodliwych w powietrzu, w sprawie standardów emisyjnych z instalacji, w sprawie wymagań co do prowadzenia pomiarów.

W kolejnych dniach należy spodziewać się wznowienia prac nad kolejnymi aktami prawnymi odnoszącymi się do obecnych zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza.

Normalizacja a jakość powietrza

Warto podkreślić, że w batalii o czystsze powietrze niezbędne okazały się także Polskie Normy. Chodzi przecież o to, aby metody pomiarów zanieczyszczeń powietrza były jednakowe w całej UE. Gwarantem precyzji pomiarów są właśnie PN, w których zawarto metody oznaczania: ditlenku siarki, ditlenku azotu, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, ozonu oraz innych substancji szkodliwych. Przy PKN funkcjonuje KT 280 ds. Jakości Powietrza, w którym opracowuje się normy poświęcone m.in. jakości powietrza.

Wśród opracowanych w KT 280 norm znajdują się m.in.:

PN-EN 14211:2013-02 Powietrze atmosferyczne - Standardowa metoda pomiaru stężenia ditlenku azotu i tlenku azotu za pomocą chemiluminescencji

PN-EN 14212:2013-02 Powietrze atmosferyczne - Standardowa metoda pomiaru stężenia ditlenku siarki za pomocą fluorescencji w nadfiolecie

PN-EN 14625:2013-02 Powietrze atmosferyczne - Standardowa metoda pomiaru stężenia ozonu z wykorzystaniem fotometrii w nadfiolecie

PN-EN 13284-1:2007 Emisja ze źródeł stacjonarnych - Oznaczanie masowego stężenia pyłu w zakresie niskich wartości - Część 1: Manualna metoda grawimetryczna

PN-EN 14662-5:2010 Jakość powietrza atmosferycznego - Standardowa metoda pomiaru stężeń benzenu - Część 5: Dyfuzyjne pobieranie próbek, desorpcja rozpuszczalnikiem i analiza metodą chromatografii gazowej

PN-EN 14902:2010 Jakość powietrza atmosferycznego - Standardowa metoda oznaczania Pb, Cd, As i Ni we frakcji PM₁₀ pyłu zawieszonego

Prace normalizacyjne związane z opracowywaniem manualnych i automatycznych metod badania jakości powietrza przyczyniają się do polepszenia jakości powietrza atmosferycznego, utrzymania standardów jakości powietrza w parkach narodowych i uzdrowiskach, poprawy stanu zdrowia mieszkańców zwłaszcza stref, w których znajdują się stacjonarne źródła emisji, co z kolei obniża koszty leczenia. Rozwój normalizacji w zakresie metod badawczych dotyczących oceny jakości powietrza powinien zapewnić laboratoriom wykonującym te badania dostęp do metod i procedur analitycznych bardziej efektywnych, dokładniejszych i zautomatyzowanych.

Produkty działalności KT 280 w postaci Polskich Norm są podstawą analiz zanieczyszczeń środowiska w czasie realizacji programów ochrony powietrza, wykonywanych przez wszystkie Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska, Wojewódzkie Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne, laboratoria przyzakładowe (pomiar emisji ze źródeł stacjonarnych), laboratoria prywatne specjalizujące się w oznaczaniu określonych substancji w powietrzu. Polskie Normy dotyczące jakości powietrza są powszechnie stosowane w laboratoriach akredytowanych.

KT 280 uczestniczy w pracach europejskich i międzynarodowych. Wynikiem tej współpracy jest wprowadzenie w norm zharmonizowanych na terenie państw europejskich, co pozwala na uzyskanie porównywalnych wyników badań jakości powietrza na całym tym obszarze.

B.K.